

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موسسه پژوهشهای برنامه ریزی ،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

سیاست های حمایتی مناسب از تشکل های مکانیزاسیون کشاورزی

مجری : محمد عفتی

گروه پژوهشی صنایع کشاورزی

ناظر علمی : دکتر بهزاد نسب

۹۷/۱۰/۲۳

طرح مسئله

گذار از کشاورزی سنتی و معیشتی، به کشاورزی سودآور با مقیاس ملی و بین المللی ، مستلزم بکارگیری ماشین آلات جدید ودانش به روز ، در قالب نظام های بهره برداری جدید و کارآمد را طلب می نماید.

از اینرو دولت طی سالهای اخیر با مداخله در شیوه های خدمات رسانی فنی به کشاورزان و طراحی نظام های بهره برداری جدید تحت عنوان "تشکل های مکانیزاسیون " درصدد خدمات رسانی سریع ، به موقع ومناسب به کشاورزان شده است .

اینکه کم و کیف این تشکل ها چگونه است ومکانیزم های حمایتی دولت از این تشکل ها به چه نحوی صورت می گیرد وباچه چالش هایی دراین حوزه مواجه هستیم ، ازجمله مسائلی بوده است که دراین بررسی ما به دنبال پاسخگویی به آن بوده ایم .

هدف اصلی تحقیق

هدف اصلی این تحقیق ، شناخت نوع سیاست های حمایتی
از مکانیزاسیون کشاورزی با تاکید بر تشکل های مکانیزاسیون و
ترسیم نقاط قوت و ضعف این سیاست ها به منظور ارائه راهکارهای
عملی جهت رفع نواقص و کاستی های موجود و بهبود عملکرد تشکل
های مکانیزاسیون کشاورزی در کشور بوده است.

اهداف فرعی

- شناخت و معرفی انواع تشکل های موجود در زمینه مکانیزاسیون کشاورزی در کشور
- ترسیم نوع حمایت های دولت از تشکل های مکانیزاسیون کشاورزی و چالش های موجود در این زمینه
- ارائه راهکارهای اجرایی جهت اتخاذ سیاست های حمایتی مناسب از تشکل های مکانیزاسیون کشاورزی

روش تحقیق

روش تحقیق مورد استفاده، روش بررسی اسناد و مدارک کتابخانه ای و تحلیل ثانوی تحقیقات انجام گرفته و مطالعات موردی در ارتباط با موضوع مورد مطالعه بوده است.

تعریف مکانیزاسیون

کلمه مکانیزاسیون معادل واژه لاتین Mechanization است
مکانیزاسیون واژه ای است مشتق شده از مکانیک که به
معنای **مکانیکی کردن** است. با استناد به لغت نامه وبستر
مفهوم لغت مکانیزاسیون عبارت است از **جایگزین نمودن**
نیروی ماشین به جای نیروی انسان و دام است.

تعریف مکانیزاسیون کشاورزی (۱)

آدریانوس (۲۰۱۶) مکانیزاسیون کشاورزی را بکارگیری ادوات، ابزارآلات و ماشین برای تسطیح زمین، کاشت، برداشت، آماده سازی برای انبار، انبار و فرآوری محصولات کشاورزی در مزرعه (On-farm) تعریف کرده است (Adrianus, 20016)

تعریف مکانیزاسیون کشاورزی (۲)

در گزارش طرح (سند) ملی توسعه مکانیزاسیون کشاورزی آمده است: «مکانیزاسیون کشاورزی، انتخاب و کاربرد ادوات و تجهیزات کشاورزی مناسب، با روش‌های صحیح و با رعایت ملاحظات اقتصادی، در فرآیند تولید و فرآوری محصولات کشاورزی می‌باشد.» (مرکز توسعه مکانیزاسیون، ۱۳۹۳)

تعریف مکانیزاسیون کشاورزی (۳)

تعریفی آکادمی مکانیزاسیون کشاورزی در کتب دانشگاهی :

کاربرد ادوات و تجهیزات و ماشین های کشاورزی جهت انجام عملیات مکانیزه کشاورزی برای تولید محصولات کشاورزی به صورتی که با کمترین هزینه بتوان به بیشترین عملکرد دست پیدا کرد.

تعریف جدید مکانیزاسیون کشاورزی (۳)

استفاده از هر گونه "فن آوری" که منجر به "افزایش بهره‌وری" در تولید محصولات کشاورزی شود به «مکانیزاسیون» تعبیر می شود .

دامنه مکانیزاسیون کشاورزی، کاربرد فناوری ماشینی در عرصه‌های مختلف فعالیت کشاورزی (زراعت، باغداری، دامداری، شیلات و آبزیان، پرورش طیور و زنبور عسل و کرم ابریشم و غیره..) می باشد. در واقع مکانیزاسیون همان استفاده از فناوری ماشین در بخش کشاورزی با در نظر گرفتن تمامی ابعاد فنی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و غیره...، برای افزایش بهره‌وری و تحقق اهداف توسعه پایدار کشاورزی می باشد.

تعریف تشکل

درفرهنگ دهخدا واژه تشکل "صورت گرفتن چیزی" را گویند در فرهنگ لغات عمید "تشکل" معادل شکل گرفتن, متشکل شدن, شکل گیری و غیرو آمده است .

دراصطلاح تشکل شامل: گروهی از افراد است که برای تحقق هدف یا اهداف مشخص و مشترک گرد هم آمده و در شکل رسمی (زمینه قانونی) و غیر رسمی (زمینه عرفی) به فعالیت می پردازند. (مهدی دوست، ۱۳۸۹)

انواع تشکل

در ایران بطور کلی دو نوع تشکل مردمی می توان نام برد :

۱- تشکل های خود انگیخته (Spontaneous):

از ویژگیهای تشکلهای خود انگیخته می توان به **خود جوش بودن**، **مستقل از دولت**، **داشتن ارتباط مستحکم و مداوم با مردم**، وابستگی به کمکهای مردمی و خصوصی برای تامین نیازهای مالی، **تاکید بر رفع نیازهای مبرم مردم**، **ارائه خدمات مشخص و ملموس**، مقاومت و دوام در برابر فشارها و محدودیت های دولتی و محیطی اشاره کرد.

۲- تشکل های برانگیخته (Manipulative)

از ویژگی های تشکلهای برانگیخته نیز می توان به **ایجاد شده با حمایت دولت**، **اتکاء و وابستگی اکثر آنها به دولت**، توجه بیشتر به روندهای بین المللی وتوجه کمتر به نیازهای مردم، ظرفیتهای بالای این تشکل ها و آشنایی اکثر آنها با زبان و رفتار دولت و موسسه های بین المللی نام برد .

تعریف شکل مکانیزاسیون

شکل مکانیزاسیون کشاورزی :

به اجماع یا گروهی از افراد گفته می شود که با دراختیار داشتن ماشین ها و ادوات کشاورزی ، اقدام به ارائه خدمات ماشینی به بهره برداران کشاورزی در مراحل مختلف کشاورزی (خاک ورزی ، کاشت ، داشت ، برداشت محصولات مختلف) می نمایند.

دیدگاه‌های نظری به شکل‌ها

فریدمن

تشکل‌ها با نفوذ بر تصمیمات دولت، مانع از اتخاذ تصمیمات نافع بر جامعه شده و بدین ترتیب منافع جمع فدای منافع انجمنی خاص می‌شود.

اولسون

بخش خصوصی به محض متشکل شدن و ورود به عرصه‌های تصمیم‌گیری و مقررات‌گذاری، تشکیل ائتلاف می‌دهد و مقررات را به نحوی تنظیم می‌کند که منافع گروهی‌اش به هزینه سایر افراد و گروه‌ها حداکثر شود

نگاه بد بینانه
به تشکل‌ها

تشکل‌ها دولت را وادار می‌کنند که برای آنها رانت اضافی ایجاد کند. آنها برای دستیابی به اهداف خود مانع انجام برخی اصلاحات اقتصادی که کاهش دهنده رانت هستند، می‌شوند

تشکل‌ها اغلب منافع گروه‌های قدرتمند را مورد حمایت قرار می‌دهند و منافع همگانی را فراموش می‌کنند

کالز

بدین ترتیب مخالفین تشکل‌ها بر این عقیده‌اند که تشکل‌ها گروه‌هایی با منافع بسیار متمرکزند که می‌توانند با قدرت خود فشار زیادی بر بعضی سیاست‌های دولت وارد کنند و آن را به کاری وادارند که برای عامه ملت مفید نباشد

مایک

دیدگاههای نظری به شکل ها

هیرشمن

اوند
گریف

تشکل ها، اعتراضات و پیشنهادهای
بخش خصوصی را به گوش تصمیم
گیران می رسانند و بدین ترتیب در
بهبود کیفیت تصمیمات دولت نقش
اساسی ایفا می کنند

تشکل ها به عنوان بهبود دهنده و ایمن ساز
محیط کسب و کارند

اشن
ایدر

نگاه خوش بینانه به
تشکل ها

تشکل ها می توانند از فساد
جلوگیری کرده و با ارائه اطلاعات
گسترده در باره شرایط واقعی
اقتصادی ، از تصمیم گیری های
اشتباه جلوگیری کنند.

تشکل های اقتصادی می توانند در
فراهم آوردن کالاهای عمومی در
مواردی که بازار برای ارائه آنها با
شسکت مواجه شده مفید واقع شوند

تشکل ها می توانند نقش مشورتی
برای تصمیم گیری و سیاست گذاری
های دولت داشته باشند

۱۹۷۳

تشکل ها می توانند نقش صدای بخش
خصوصی را ایفا کرده و با انعکاس
مشکلات و نظرهای بخش خصوصی به
دولت، در بهبود کیفیت تصمیمات دولت
مفید واقع شوند

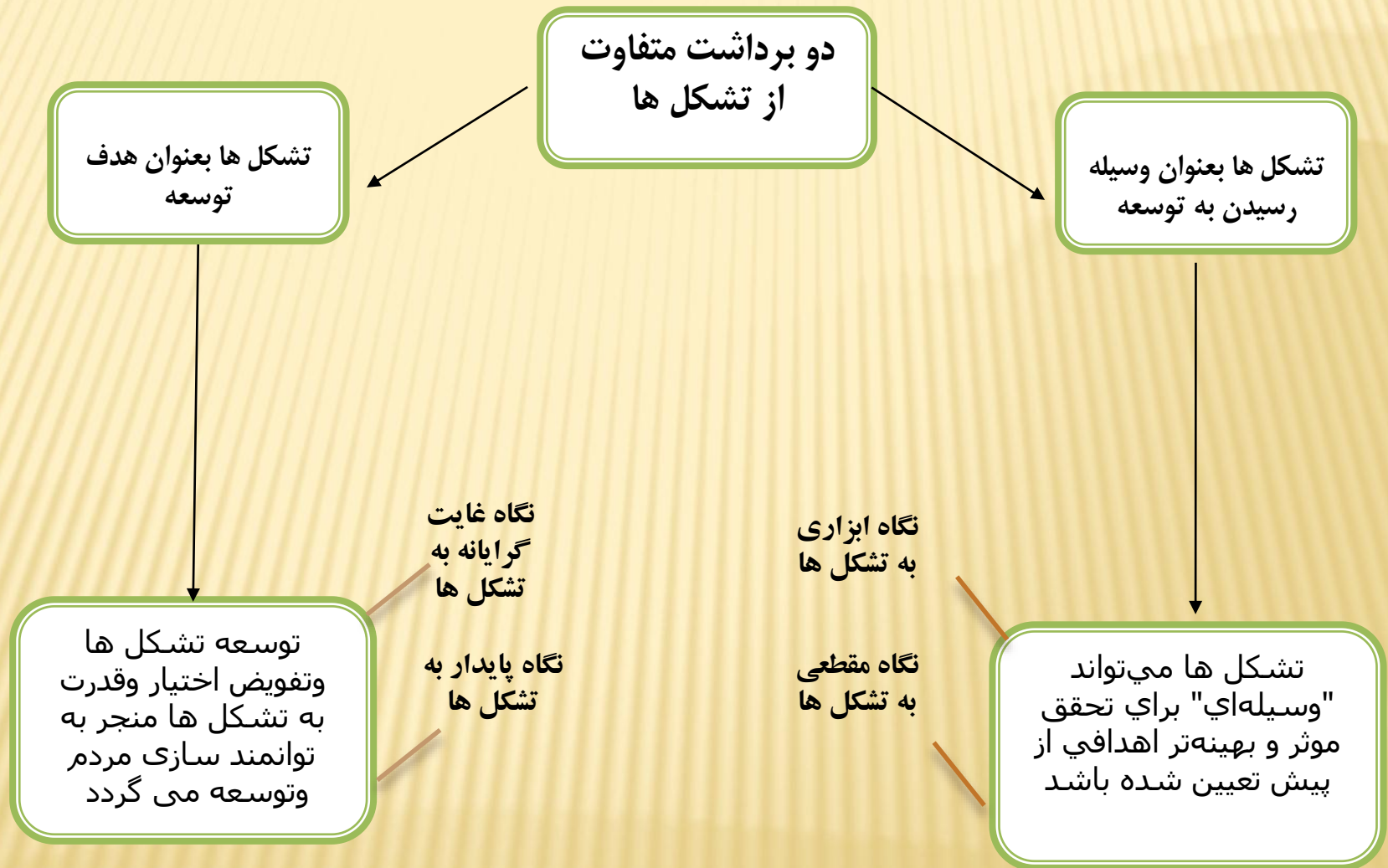
کلی
تفصیل

دیدگاه‌های جدید به تشکل‌ها

اعتقاد براین است که :

تشکل‌ها برای جامعه امروزی یک **ضرورت اجتناب** ناپذیر است
و از **شاخص‌های** توسعه یک کشور محسوب می‌شود . لذا تفویض
اختیار و قدرت بخشیدن به تشکل‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد
در حقیقت تحقق جامعه **مردم‌سالار** و توسعه یافته است .

نوع نگاه به تشکل ها در توسعه

نوع شناسی تعاملات بین دولت با تشکل ها

مطالعه رابطه دولت ها و تشکل ها در کشورها بیانگر طیف مختلفی از تعاملات بوده است .

از روابط **متضاد** گرفته تا روابط **کاملاً مشارکتی**

کلارک تعاملات تشکل ها با دولت را :

□ روابط متضاد و خصومتی

□ روابط تکمیلی و مشترک

□ روابط مبتنی بر تلاش برای اصلاح دولت

نوع شناسی تعاملات بین دولت با تشکل ها

نجما روابط بین دولت و تشکل ها را بر اساس **اهداف و وسایل سازمانی** به چهار دسته تقسیم بندی نموده است:

۱- همکاری (Cooperative)

اگر **اهداف و وسایل** رسیدن به این اهداف در دو بخش دولتی و غیر دولتی **مشابه** باشند، بین دولت و سازمان های غیردولتی روابط متقابل همکارانه توسعه پیدا می کند.

۲- تکمیلی (Complementary)

اگر **اهداف مشابه**، اما وسایل رسیدن به این اهداف بین دو بخش **متفاوت** باشد، در نتیجه یک روابط تکمیلی بین دولت و سازمان های غیر دولتی ظهور می کند.

۳- مشترک (Co-operative)

اگر **اهداف متفاوت** و وسایل رسیدن به این اهداف **مشابه** باشند، دولت تلاش می کند تا نوعی تشریک مساعی با بخش غیر دولتی ایجاد نماید.

۴- مقابله (Confrontational)

اگر اهداف و معیارها متفاوت باشند، دولت و سازمان های غیردولتی در یک روابط متضاد قرار می گیرند

تقسیم بندی برینکوف از تعامل دولت با تشکل ها

برینکرووف ادبیات مربوط به تعامل دولت و تشکل ها را به سه مقوله تقسیم می کند:

مقوله هنجاری: که به شراکت بعنوان هدف نگاه میشود و استدلال می شود که

مشارکت مناسبترین رویکرد اخلاقی برای نیل به توسعه پایدار است.

مقوله واکنشی: که تلاش می کند تا برای پاسخ به انتقادات گذشته از تشکیل تشکل

ها حمایت کند

مقوله عملگرایانه: که به مشارکت را از دیدگاه ابزاری دیده، و آنرا به عنوان ابزار

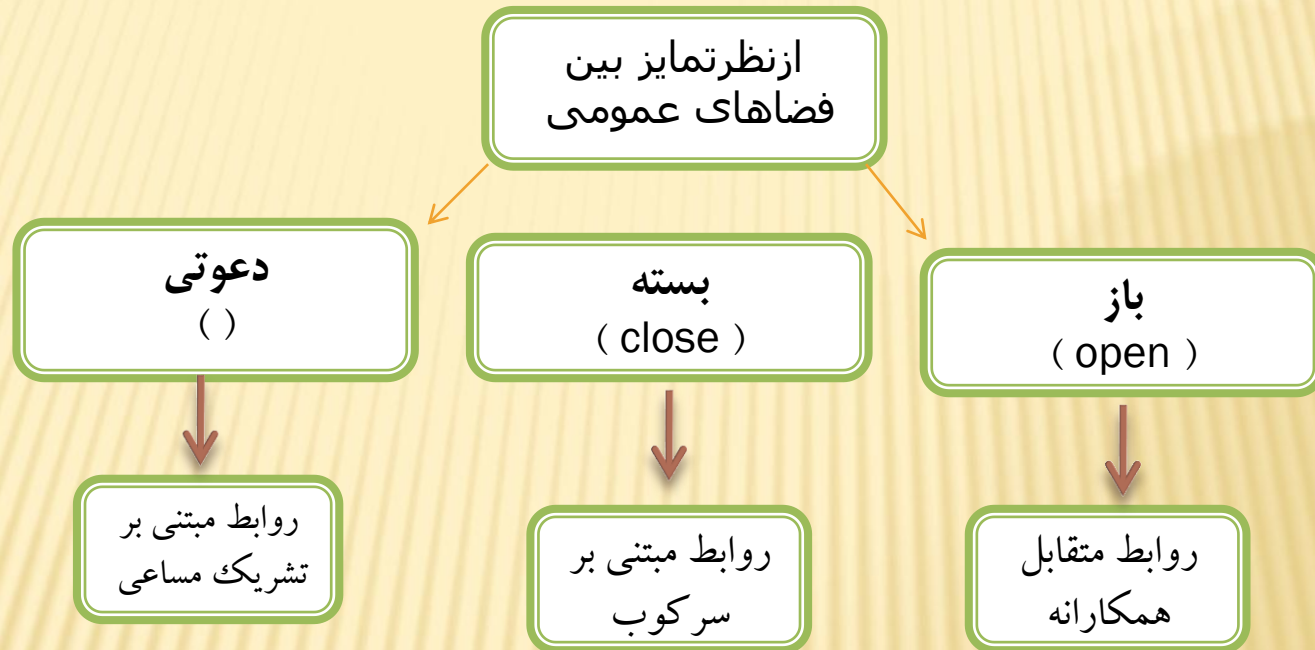
کارآمدی برای دستیابی به اهداف عینی می داند.

نوع شناسی تعاملات بین دولت با تشکل ها

در یک مدل پویا از روابط دولت و جامعه مدنی، سعی میشود نقاط قوت و ضعف در هر دو طرف رابطه در نظر گرفته شود، و با کمک یکدیگر با توجه به و شرایط خارجی، نیازها و فرصت های موجود در جهت تدوین سیاست های سازگار تلاش میشود.

نوع شناسی تعاملات بین دولت با تشکل ها

عوامل موثر بر موفقیت در همکاری بین دولت و تشکل ها

۱- افزایش اعتماد بین دو بخش :

توسعه اعتماد بین دو بخش ، روابط متقابل همکاری بین فردی ؛ ارتباط فعال، نفوذ متقابل و یادگیری مشترک ،شناخت نقاط قوت و ارزشهای متقابل، مشارکت همه ذینفعان در هر مرحله ، تعهد مداوم همکاری شرکاء و غیرو...

۲- چارچوب قانونی مساعد :

سیاست های مساعد، قوانین و چارچوب های قانونی مناسب

۳- مدیریت مناسب همکاری ها :

مشخص سازی اهداف، مکانیسم های برای تلفیق تلاش، تعیین نقش و مسئولیت های مناسب، وظرفیت اجرای این نقش ها و مسئولیت ها مکانیسم های موثر نظارت، اندازه گیری؛ شفافیت و پاسخگویی، تنظیم هدف و ارائه خدمات

مزایا و دستاوردهای توسعه تشکله

۱- بهبود کیفیت خدمات:

این مزایا شامل کیفیت یا کمیت خدمات بالاتر (Garbutt and Heap, 2003)

کارایی و اثر بخشی تحویل خدمات عمومی (Brinkerhoff, 2002)

پاسخگویی بیشتر به نیازهای شهروندان و بهبود نتایج برنامه ها (اسمیت، ۲۰۰۸)؛

خدمات بهتر به مردم با پوشش بالاتر ، دسترسی و فرصت های بیشتر برای استفاده،

ابزار و تکنیک های بهتر برای ارائه خدمات (Ullah et al,2006).

مزایا و دستاوردهای توسعه تشکل ها

۲. مدیریت بهتر امور:

توسعه تشکل ها منجر به :

- دسترسی به مهارت های جدید.
- توانایی ضربه گیری بی نظمی های بیرونی و جلوگیری از تعارض ها،
- یادگیری بیشتر سازمانی و بهبود پاسخگویی عمومی می شود .

بر اساس این همکاری :

تشکل ها می توانند آموزش متقابل را تسهیل کنند و روابط خود را با ذینفعان بهبود بخشند. مهارت پیدا کنند. در پرتو این همکاری هاست که نوآوری های مدیریتی بهبود می یابد و مشارکت مردم نیز ارتقاء می یابد .

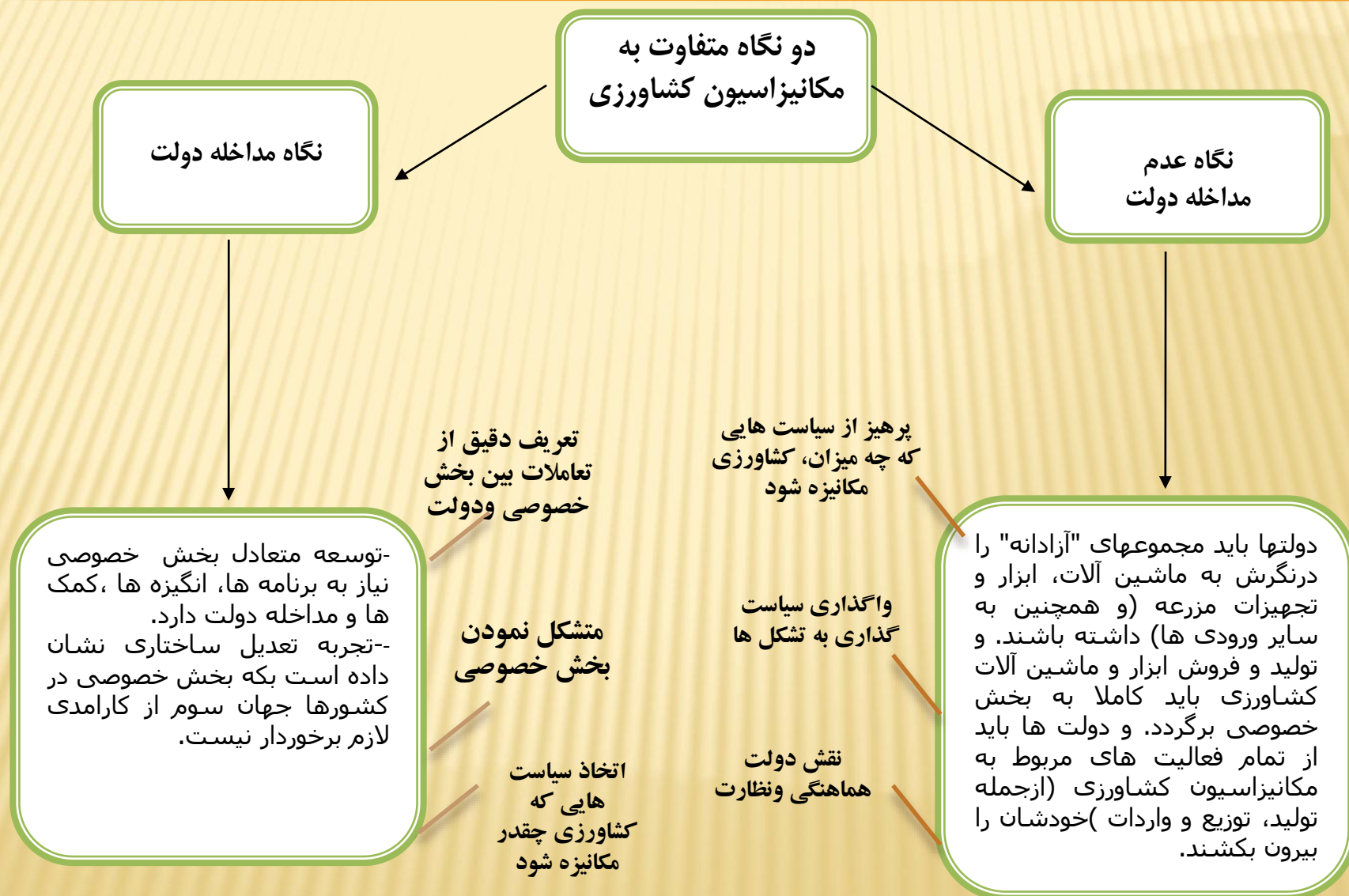
مزایا و دستاوردهای توسعه تشکل ها

۳- کارایی و پایداری :

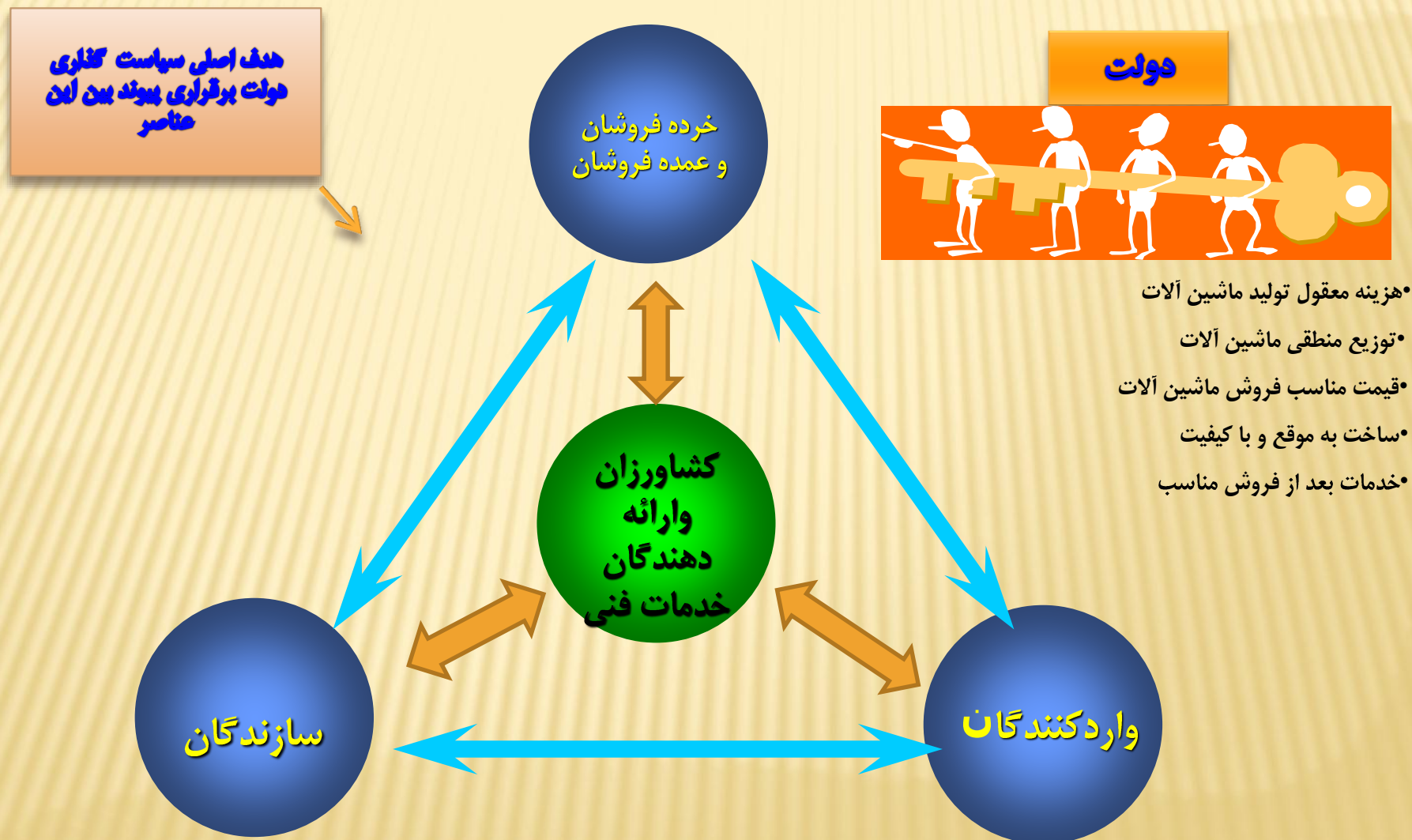
توسعه تشکل ها منجر به :

اثربخشی ، هزینه ها ، بهره وری اقتصادی، بسیج و اشتراک منابع ، کاهش هزینه های حل مشکلات (Sharma and Kearins, 2011)؛ بهبود کارایی و پایداری برنامه (Ullah et al, 2006). بهبود تدریجی و ایجاد تغییرات اجتماعی وسیع در طول زمان خواهد شد.

دیدگاه‌های متداول به مکانیزاسیون کشاورزی

وظیفه دولت ساماندهی گروه های درگیر در مکانیزاسیون کشاورزی (ذینفعان)

سیاست های حمایتی دولت در زمینه مکانیزاسیون در جهان

- ۱- با توجه به اینکه قیمت ها بر تصمیمات مربوط به خرید کشاورزان تاثیر دارد. بسیاری از دولت ها به منظور سودآوری کشاورزی و تاثیر آن در سرمایه گذاری فناوری های نوین و ماشین آلات، سیستم های اطلاعات بازار برای کشاورزان فراهم نموده اند.
- ۲- سوبسید و حمایت های قیمتی در بسیاری از کشورهای جهان رایج است.
- اگر کشورها تصمیم بگیرند از یارانه ها برای ماشین آلات کشاورزی استفاده کنند، باید محدودیت هدف و زمان یارانه ها باید واضح و شفاف باشد .
- باید از یارانه های سرمایه ای برای فناوری های خاص (به عنوان مثال، یارانه ها یانرخ بهره ترجیحی برای تراکتور) اجتناب شود.
- انتخاب ماشین تحت کنترل کشاورزان باید باشد و از تحت تاثیر قرار دادن کشاورز به انتخاب نوع خاصی از ماشین یا تکنولوژی از طریق انگیزه های مالی به جای دلایل کسب و کار خالص باید پرهیز کرد.
- بکارگیری و لغو یارانه های پر شتاب و عجله ای موجب خراب کردن بازارهای ماشین آلات کشاورزی و برنامه ریزی های مالی کشاورزان خواهد شد و سازندگان و فروشندگان را با مشکل مواجه خواهد ساخت. کشاورزان و بازرگانان بیش از همه ثبات موجود و قابل پیش بینی را ترجیح می دهند.

سیاست های حمایتی دولت در زمینه مکانیزاسیون در جهان

۳- سازماندهی تشکل ها

کشاورزان در بسیاری از کشورها دارای تشکل هایی هستند که می توانند خدمات را به اعضای خود ارائه دهند. این تشکل ها لابی دولت در مورد مسائل مربوط به کشاورزی هستند. دولت ها برای مهیا کردن زمینه دیالوگ و گفتگو بین دولت و کشاورزان باید مشوق این تشکل ها باشند. باین حال، آنها باید با ابتکار خود کشاورزان ایجاد و سازماندهی شوند.

۴- کمک های مشاوره ای فنی در زمینه انتخاب ماشین آلات و فناوری های مناسب از طریق راه اندازی سامانه معرفی ماشین آلات و ادوات کشاورزی

۵- در بسیاری از کشور ها نوعی نظام اطلاعات بازار برای کاربران ماشین آلات کشاورزی ایجاد شده است که در این نظام اطلاعات بازار انواعی از اطلاعات درمورد نوع ماشین الات ،نوع کاربرد ، قیمت ،نحوه و مکان دسترسی جهت خرید ،نوع گارانتی و خدمات پس از فروش ، وغیرو... ارائه وبصورت آنلاین وبه روز در اختیار بهره برداران قرار دارد

۶- دسترسی به ارز خارجی و تماس های خارجی ازجمله سیاست های حمایتی دولت ها در انتخاب و خرید ماشین الات مناسب و حذف هر گونه رقابت غیرمنصفانه از سوی دولت ها

سیاست های حمایتی دولت در زمینه مکانیزاسیون در جهان

۷- حمایت از گسترش مراکز تحقیق و توسعه فناوری های مناسب ماشین آلات کشاورزی بعلت گران بودن هزینه آن

۸- حمایت سیاستی دولت در زمینه توسعه سرمایه گذاری های مشترک خارجی یا از طریق سرمایه گذاری محلی از طریق معافیت ها و تخفیفات مالیاتی و ایجاد زیر ساخت ها و غیره...

۹- حمایت و واگذاری ترویج به بخش خصوصی از جمله تشکل های غیر دولتی در زمینه مکانیزاسیون کشاورزی

۱۰- گسترش مراکز تست و آزمون ماشین آلات کشاورزی و حمایت دولت

نوع سیاست های حمایتی دولت از مکانیزاسیون کشاورزی در ایران

- حمایت های اعتباری
- حمایت های ترویجی و آموزشی
- تاسیس و راه اندازی سامانه معرفی ماشین آلات و ادوات کشاورزی
- گسترش مراکز تست و آزمون ماشین آلات کشاورزی
- گسترش مراکز تحقیقاتی در زمینه ماشین آلات کشاورزی
- حمایت از ساخت نمونه اولیه طرحهای ابتکاری جدید ماشینها و ادوات کشاورزی

انواع شکل های مکانیزاسیون

- تعاونی ها
- شرکت های خدمات مکانیزه
- شرکت های مشاوره فنی - مهندسی
- شرکت های سهامی - زراعی

وضعیت شکل های مکانیزاسیون کشاورزی از ابتدا تا سال ۱۳۹۶

ردیف	نام شکل ها	جواز تاسیس صادر شده	جواز تاسیس تمدید شده	پروانه بهره برداری صادر شده	پروانه بهره برداری تمدید شده	درصد واحد های جواز تاسیس صادر شده
۱	شرکت های فنی و تخصصی مکانیزاسیون	۲۰۷۸	۵۲۹	۴۳۰	۱۶۶	۳۸/۵۶
۲	واحد مکانیزاسیون فنی و مهندسی کشاورزی	۵۸۰	۹۸	۳۹	۴	۷۴/۱۵
۳	واحد مکانیزاسیون تعاونی تولید	۶۱۹	۳۹	۶۰	۰	۷۹/۱۶
۴	واحد مکانیزاسیون تعاون روستایی کشاورزی	۱۱۴	۳	۳۴	۱	۹/۳
۵	واحد مکانیزاسیون شرکت های سهامی - زراعی	۲۹۵	۱۳	۱۱	۰	۰/۸
جمع		۳۶۸۶	۶۸۲	۵۷۴	۱۷۱	۱۰۰

در حال حاضر تعداد ۱۱۸۱ شرکت فنی و تخصصی مکانیزاسیون کشاورزی فعال

وضع موجود تشکل های مکانیزاسیون کشاورزی

تشکل های مکانیزاسیون	تعداد	درصد
شرکت های خدمات مکانیزاسیون	۱۱۸۱	۴۲/۳
شرکت های مشاوره فنی - مهندسی	۵۸۰	۲۰/۸
تعاونی های تولید	۶۱۹	۲۲/۱
تعاونی های روستایی	۱۱۴	۴
شرکت های سهامی - زراعی	۲۹۵	۱۰/۵
جمع	۲۷۸۹	۱۰۰

منبع: مرکز توسعه مکانیزاسیون وزارت جهاد کشاورزی، ۱۳۹۶

وضعیت و پراکندگی تشکل ها

- ❑ تعداد تشکل ها در سطح ۲۵۳ شهرستان (۵۸ درصد) پراکنده اند .
- ❑ بطور متوسط در هر شهرستان ۵ تشکل وجود دارد .
- ❑ استان های فارس ، همدان و گیلان دارای بیشترین تعداد تشکل ها و استان های سیستان و بلوچستان ، تهران ، ایلام و خوزستان دارای کمترین تعداد تشکل ها هستند .
- ❑ فعالیت های تشکل ها هم عمدتاً در زمینه زراعی است .
- ❑ حدود ۱/۱۲ میلیون هکتار از اراضی زراعی (۸ درصد از کل اراضی کشور) و ۱۴۷/۴ هزار هکتار از باغات کشور تحت پوشش این تشکل ها قرار دارد
- ❑ تعداد ۲۶۱۱ تراکتور (۵/۰ درصد تراکتور های کشور) در اختیار تشکل ها است . با ۲/۵ میلیون ساعت فعالیت ماشینی
- ❑ تعداد ۳۰۰ دستگاه کمباین برداشت غلات (۱/۸ درصد کمباین های کشور) در اختیار تشکل ها است
- ❑ در حوزه کاشت ۳/۲ درصد ماشین های کاشت . در حوزه داشت ۷/۰ درصد و در حوزه خاک ورزی ۴/۰ درصد

چالش های موجود در زمینه شکل های مکانیزاسیون (۱)

- تنوع متولیان تاسیس و راه اندازی شکل ها موجب تنوع سیاست گذاری ها در زمینه شکلها را باعث شده است. این تنوع نیز منجر به برخی ناهماهنگی ها در ارائه خدمات مکانیزاسیون شده است.
- تعداد شکل ها با توجه به وسعت کشاورزی کشور اندک است و نیازمند حمایت بیشتری است.
- فقدان بانک اطلاعاتی از تعداد و کم و کیف فعالیت های شکل های مکانیزاسیون منجر به کمبود اطلاعات در زمینه فعالیت این نوع شکل ها گردیده است.
- سیاست حمایتی دولت در زمینه شکل ها صرفا به حمایت اعتباری ختم میشود. این در حالی است که شکل های مربوطه به حمایت های متعددی در زمینه توانمند سازی ، قوانین و مقررات ، ایجاد فناوری های مناسب و محلی ، تناسب نوع تکنولوژی و خصوصیات اقتصادی ، اجتماعی مزارع ، سیاست های قیمتی ، سیاست های ارزی و واردات ماشین آلات و غیره... دارد.

چالش های موجود در زمینه شکل های مکانیزاسیون (۳)

- ❑ ناکافی بودن امکانات شکل ها جهت انجام وظایف و اتکای زیاد شکل ها به وام بانکی جهت خرید ماشین های کشاورزی
- ❑ قیمت زیاد ماشینهای کشاورزی و بخصوص تراکتور و کمباین، اغلب شرکتهای قادر به تهیه آنها نمی باشند
- ❑ تعداد زیاد اعضاء و وجود اختلافات بین اعضاء وعدم هماهنگی وهمکاری اعضاء ویا نبود مدیریت واحد در شکل ها در مقایسه با سایر نظام های بهره برداری
- ❑ عدم نظارت صحیح ومستمربرکار رانندگان وکاربران شرکت ها از طرف اعضاء وهیات مدیره این شرکت ها
- ❑ نبود نقدینگی نزد کشاورزان جهت پرداخت به موقع تعرفه عملیات زراعی ودرنتیجه مشکلات شکل ها در دریافت بهاء ارائه خدمات

چالش های موجود در زمینه شکل های مکانیزاسیون (۲)

❑ ناکافی بودن حمایت های ترویجی- آموزشی در جهت استفاده کشاورزان از خدمات ماشینی ، بویژه در مورد ماشین ها و تجهیزات غیر مرسوم در مناطق (فناوری جدید) و فقدان ارائه آموزش های لازم در خصوص کاربری ، سرویس و نگهداری و تعمیرات به ویژه آموزش طرز کار تراکتورهای جدید با تکنولوژی بالا

❑ ناهماهنگی بین عناصر واجزای درگیر در مکانیزاسیون کشاورزی که شکل ها نیز از آن بی تاثیر نیستند (کشاورزان، خرده فروشان و عمده فروشان، تولید کنندگان و وارد کنندگان ماشین آلات و فناوری های کشاورزی) باعث ناکارآمدی ارائه خدمات مکانیزاسیون گشته است . بنا به اعتقاد صاحب نظران ، شرط موفقیت مکانیزاسیون کشاورزی ، هماهنگی و پیوند قوی بین انواع مختلف بخش های درگیر در مکانیزاسیون کشاورزی است . و همه این بخش های درگیر باید قادر به کسب معیشت از کسب و کار خود باشند.

❑ فقدان سیستم های اطلاعات بازار برای کشاورزان و وارد کنندگان ماشین آلات جهت انتخاب مناسب ماشین در کشور از جمله تنگنانهایی است که موجب شده است تا شکل ها و کشاورزان نتوانند ماشین و نوع فناوری مناسب را به نحو شایسته ای انتخاب و با قیمت مناسب خریداری نمایند . در بسیاری از کشور ها نوعی نظام اطلاعات بازار برای کاربران ماشین آلات کشاورزی ایجاد شده است که در این نظام اطلاعات بازار انواعی از اطلاعات در مورد نوع ماشین الات ، نوع کاربرد ، قیمت ، نحوه و مکان دسترسی جهت خرید ، نوع گارانتی و خدمات پس از فروش ، و غیره... ارائه وبصورت آنلاین و به روز در اختیار بهره برداران قرار دارد .

پیشنهادهای (۱)

۱- پیشنهاد می گردد یک متولی واحد که همانا مرکز توسعه مکانیزاسیون کشاورزی است وظیفه سیاست گذاری ، صدور مجوز ، نظارت و حمایت از تشکل های مکانیزاسیون را داشته باشد .

۲- پیشنهاد می گردد مرکز توسعه مکانیزاسیون که متولی مکانیزاسیون کشاورزی کشور است نسبت به راه اندازی یک سامانه اطلاعات از تعداد تشکل ها و کم و کیف فعالیت های آنها اقدام نماید. تا امکان اتخاذ سیاست حمایتی مناسب از این تشکل ها فراهم شود .

۳- به مشاوره گرفتن مسئولین تشکل ها در جلسات و سیاست گذاری های مرکز توسعه مکانیزاسیون می تواند منجر به سیاست گذاری های بهینه و تعیین ساز و کار های حکایتی موثر شود .

پیشنهادهای (۲)

۴-تشکل ها باید با ابتکار خودکشاورزان ایجاد و سازماندهی شوند. متأسفانه در راه انداری تشکل های مکانیزاسیون به این نکته کمتر توجه شده است . به خاطر همین است که بسیاری از این تشکل ها بعد از تاسیس تعطیل و غیر فعال شده اند .پیشنهاد می گردد درراه اندازی تشکل های جدید به این نکته توجه شود .

۵- سازماندهی نظام های بهره برداری قدیمی و خود کشاورزان می باید دراولویت قرار گیرد .اگر هم قرار است فارغ التحصیلان ماشین آلات به این تشکل ها ملحق شوند می باید درکنار بهره برداران قدیمی شکل گیرند .

۶- تشکل ها نیازمند حمایت اعتباری زیادی جهت گسترش وتوسعه هستند که باید مد نظر قرار گیرد

بالتشكر فراوان

شاخص های مکانیزاسیون

۱. ضریب مکانیزاسیون :

این ضریب به مفهوم **نیروی محرکه** موجود (اسب بخار) به ازای **هر هکتار** می باشد.

ایرادات وارده براین شاخص :

- ❑ همه نیروی محرکه ممکن است صرف کشاورزی نشود.
- ❑ از همه توان نیروی محرکه یک ماشین استفاده نمی شود .
- ❑ بالا بودن ضریب لاجرم منجر به افزایش عملکرد نمی شود.
- ❑ میزان حد مناسب ضریب قابل محاسبه چندان نیست.
- ❑ سنجش آن کار سختی است (توان ماشین وانواع آن وغیرو...)

شاخص های مکانیزاسیون

۲. درجه مکانیزاسیون :

این شاخص عبارت از مقدار عملیات مکانیزه انجام شده به کل عملیات مکانیزه مورد نیاز یا به عبارتی نسبت سطحی که در آن عملیات مکانیزه مورد نیاز انجام شده به کل سطح موجود بر حسب درصد.

۳. ظرفیت مکانیزاسیون :

بیانگر انرژی مکانیزه مصرفی در واحد سطح می باشد و به واقع سرانه انرژی مکانیکی در بخش کشاورزی را بیان می کند.

وضعیت ضریب (سطح) مکانیزاسیون

ضریب مکانیزاسیون	سال
۱/۳۶	۱۳۹۳
۱/۶۱	۱۳۹۵
۱/۷۳	۱۳۹۶
۱/۸۵	۱۳۹۷
۱/۹۷	۱۳۹۸
۲/۱	۱۳۹۹